

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-47>

УДК 379.85

ВИКОРИСТАННЯ ВІКІПЕДІЇ ТА ВІКІМАНДРІВ У НАВЧАННІ НА СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ТУРИЗМУ

USING WIKIPEDIA AND WIKIVOYAGE IN TOURISM STUDIES

Сеньків Мар'яна Ігорівнакандидат географічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2146-3456>**Senkiv Mariana**

Lviv Polytechnic National University

У статті обґрунтовано сутність освітньої програми Вікіпедії, що є найбільшою у світі онлайн-енциклопедією і яку часто використовують студенти для навчання. Проаналізовано досвід впровадження цієї програми у навчальний процес кафедри туризму Національного університету «Львівська політехніка». Охарактеризовано особливості використання Вікіпедії та Вікімандрів для навчання студентів туристичної спеціальності. Вікімандри є одним із сестринських проєктів Вікіпедії, який тематично пов'язаний з туризмом і подорожами. Проведено опитування серед студентів кафедри, які були учасниками освітньої програми Вікіпедії в різні роки, щодо їхнього досвіду створення нових та/або покращення існуючих статей з туристичної тематики. На основі результатів опитування виокремлено основні переваги, а також виклики використання Вікіпедії та Вікімандрів для навчання.

Ключові слова: Вікіпедія, Вікімандри, туризм, стаття, категорія, освіта.

The essence of the educational program of Wikipedia, the world's largest online encyclopedia and which students often use for learning, is justified. Unfortunately, few people know that anyone can contribute to Wikipedia, and even fewer people do it. The Wikipedia educational program is designed to change this and teach students how to create and edit articles, acquiring new knowledge and skills (encyclopedic style of articles, principles of copyright, reliable sources, etc.) and deepening what they have learned within academic disciplines. This is also a good opportunity for teacher to make the learning process more interesting and effective. The implementation of this program in the educational process of the Department of Tourism of Lviv Polytechnic National University is analyzed. This experience is about using Wikipedia and Wikivoyage to teach students within specific disciplines, in particular, "Geography of Tourism and Tourism Regional Studies", "World Tourism Centers" and "Special Types of International Tourism". The features of using Wikipedia and Wikivoyage for teaching students of tourism specialty are characterized. Wikivoyage is one of the sister projects of Wikipedia, which is thematically related to tourism and travel. It is possible to practice using Wikivoyage and also Wikipedia in different formats: during laboratory and practical works, for completing control works at the end of the semester and reports on local history practice, etc. One of the main conditions for this is for teacher to organize wikitraining for students, preferably with the involvement of an experienced wikipedian. A survey was conducted among students of the Department who participated in the Wikipedia educational program in different years regarding their experience of creating new and/or improving existing articles on tourism topics. Based on the survey results, the main advantages, as well as challenges, of using Wikipedia and Wikivoyage for learning are highlighted. The main challenge is related to the insufficient or completely absent motivation among students to be participants in wikiprojects in the long term.

Key words: Wikipedia, Wikivoyage, tourism, article, category, education.

Постановка проблеми. Вікіпедія є найбільшою у світі онлайн-енциклопедією і студенти дуже часто користуються нею для навчання. Проте мало хто знає, що Вікіпедію може наповнювати кожен і ще менше людей це роблять. Саме на подолання цього бар'єру

спрямована міжнародна освітня програма Вікіпедії, покликана залучати та навчати студентів і викладачів мистецтву написання і редагування статей в енциклопедичному стилі. Також вона знайомить користувачів з низкою унікальних «сестринських» вікіпроєк-

ТУРИЗМ

тів (Вікіцитати, Вікімандри, Вікісловник та ін.). Вікіпедія та вікіпроекти є не тільки потужним джерелом знань, а й інструментом розвитку інфомедійної грамотності та інших важливих компетентностей. Крім того, редагування та створення нових статей до Української Вікіпедії є суспільно значимим, адже найчастіше в Інтернеті бракує інформації українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освітня програма в англomовному розділі Вікіпедії бере початок з 2005 року. Відтоді її впроваджують у понад 90 країн (Сербія, Вірменія, Німеччина, Ізраїль, Індія, Чехія, Швеція, Тайвань, Аргентина, Норвегія, Албанія та ін.), де редагують більше 50 мовних розділів [4]. Україна також має чимало успішних кейсів використання Вікіпедії у навчальних закладах, зокрема і вищих, та з якими можна ознайомитись на сторінці Освітньої програми Вікіпедії, яку створила ГО «Вікімедіа Україна» [2]. Одним з таких кейсів є впровадження освітньої програми Вікіпедії на кафедрі туризму Національного університету «Львівська політехніка» для студентів спеціальності «Туризм і рекреація».

Постановка завдання. Метою статті є аналіз особливостей та способів використання Вікіпедії та її сестринського проекту Вікімандри для навчання студентів туристичних спеціальностей (на прикладі уже існуючого досвіду авторки статті).

Виклад основного матеріалу дослідження. Проект Вікімандри – це не просто інтернет-путівник країнами та містами. Це система здебільшого практичних відомостей про туристичні дестинації світу. Ці відомості створюються зазвичай мандрівниками, але не тільки. Кожен може робити внесок у проект, не маючи туристичного досвіду, проте використовуючи надійні джерела інформації (як і у випадку Вікіпедії). За основу у Вікімандрах взято принцип географічної ієрархії, який добре демонструє інтерактивна мапа туристичних дестинацій різних рівнів (від континентів до окремих населених пунктів) в англomовному розділі Вікімандрів – Wikivoyage [8].

Можна виокремити декілька основних категорій статей у Вікімандрах, проте цей перелік може бути не повним (рис. 1). Зокрема, є різнорівнені туристичні дестинації (континенти, регіони, країни, міста, райони міст), а також

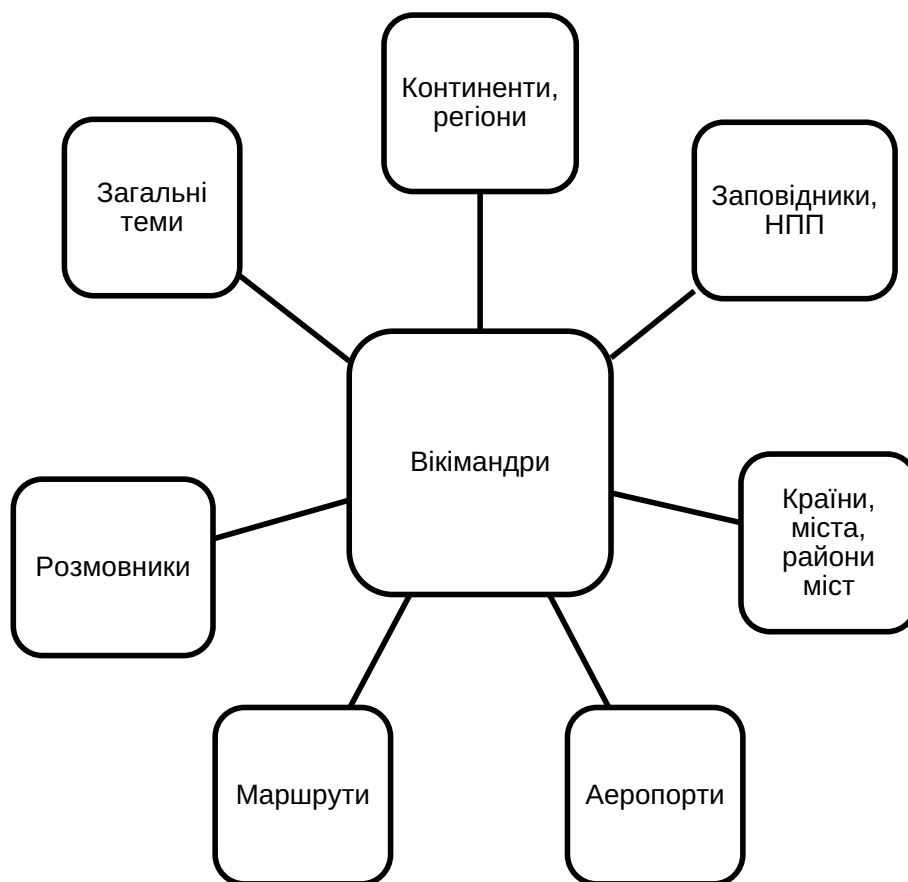

Рис. 1. Основні категорії статей у Вікімандрах

Джерело: розроблено авторкою

природні туристичні дестинації (заповідники і національні природні парки). Отож Вікімандри зручно використовувати під час навчання, перш за все, якщо йдеться про туристичні дестинації різних рівнів. Популярними у Вікімандрах є також статті про аеропорти, маршрути, розмовники, а також статті на так звані загальні теми, які мають стосунок до туризму і подорожей, але не стосуються конкретної дестинації.

Цей тематичний напрям Вікімандрів також є цікавим та охоплює чимало різних аспектів функціонування туристичної дестинації (події, розміщення, шопінг, харчування, безпека, транспорт, атракції тощо), які добре корелюються з ідеєю так званого туристичного ланцюга (рис. 2), а також з планом туристичної характеристики країн світу.

Розглянемо досвід використання Вікімандрів та Вікіпедії у навчальному процесі на кафедрі туризму Львівської політехніки. Опрацювавши значний обсяг інформації про різні аспекти туризму у різних країнах та містах, а також здобувши необхідну теоретичну основу для туристичної характеристики, студенти мають змогу спробувати себе у ролі вікіпедис-

тів, пишучи та/або покращуючи статті, дотичні до вивчених ними тематик. У цьому контексті Вікімандри особливо виділяються на фоні інших вікіпроектів, оскільки ідеально поєднуються зі спеціальністю «Туризм і рекреація», де для багатьох студентів подорожі є стилем життя [6].

У рамках вивчення дисциплін «Географія туризму та туристичне країнознавство» та «Світові туристичні центри» приблизно за місяць до завершення семестру викладач організовує вікітренінг для студентів, після якого вони створюють нові або редагують існуючі статті у Вікімандрах. Зазвичай, студенти обирають працювати зі статтями про країни та міста, оскільки вивчають їх протягом семестру у контексті розвитку туризму. Результати останнього такого досвіду представлені за допомогою інструменту Вікіпедії dashboard, який дуже зручно використовувати викладачам для моніторингу зробленого внеску студентів та внесених правок, виставлення оцінок та формування рейтингів успішності групи [3].

У рамках вивчення навчальної дисципліни «Спеціальні види міжнародного туризму» студенти протягом місяця створюють нові

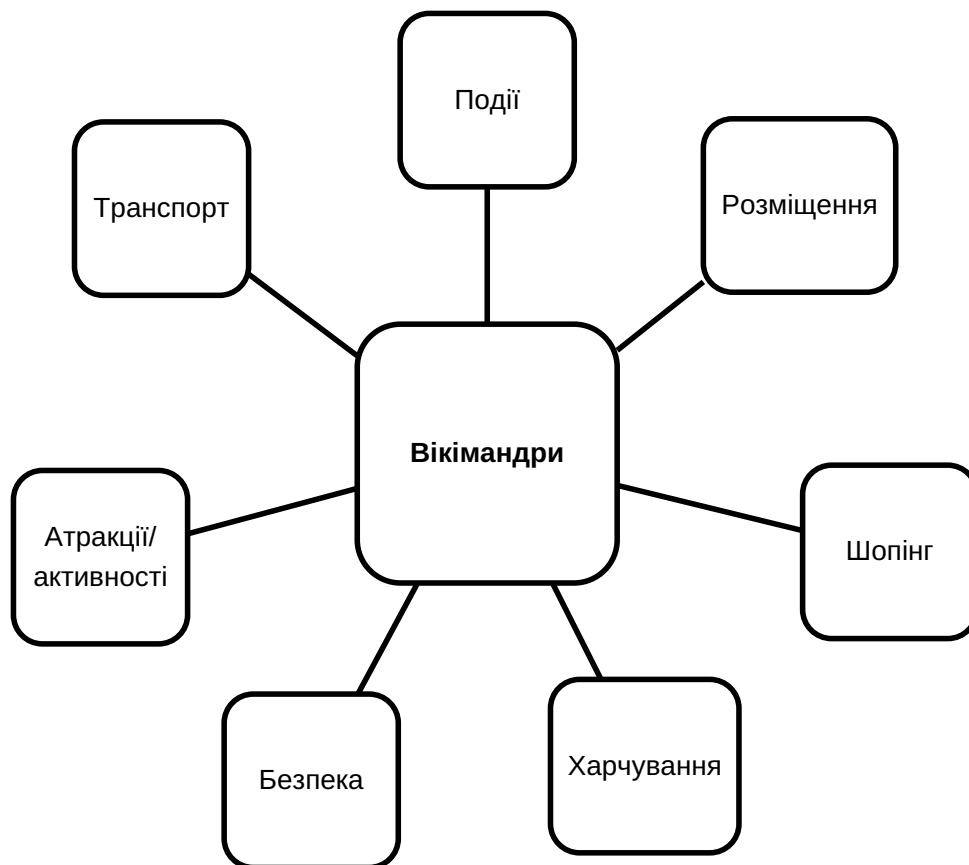

Рис. 2. Тематичні напрями статей у Вікімандрах

Джерело: розроблено авторкою

та покращують наявні статті у Вікіпедії з двох основних категорій – «Види туризму» і «Туризм у країні». Познайомившись з переліком можливих видів туризму, студенти обирають той/ті, який вважають найцікавішим для себе і створюють про нього статтю або доповнюють вже існуючу. Такий підхід не лише поглиблює знання студентів про різні види туризму, а й сприяє критичному мисленню, адже далеко не усі види туризму, які студенти вивчають в межах навчальної дисципліни, представлені у цій категорії [1]. Отож студенти суттєво доповнюють її.

У випадку редагування Вікімандрів, які самої Вікіпедії досвідчений вікіпедист, якого попередньо запрошує викладач, спілкується онлайн зі студентами та оцінює балами їхній внесок. У вищій школі можна практикувати використання Вікіпедії та Вікімандрів у різних форматах (рис. 3). У даному конкретному випадку це контрольні роботи студентів, які вони здають

наприкінці семестру, а також додаткові бали до семестрової оцінки з навчальної дисципліни. Проте слід зауважити, що додаткові бали не завжди достатньо мотивують студентів брати участь у редагуванні вікіпроектів. Тому ефективніше включати цю участь до обов'язкових складових семестрового контролю з дисципліни. Наприклад, можна додавати до практичних і лабораторних робіт окремі завдання, пов'язані з написанням і/або редагуванням статей у Вікіпедії та Вікімандрах. Формат використання Вікімандрів у звітах студентів про краєзнавчу практику також заслуговує на увагу, а проведення літніх чи зимових вікішкіл викладачами університету для старшокласників може стати важливим напрямком профорієнтаційної роботи кафедри. Про досвід проведення першої в Україні вікішколи для старшокласників на базі Львівської політехніки можна прочитати у просторі ГО «Вікімедіа Україна» [5]. Якщо викладач має достатній досвід реда-

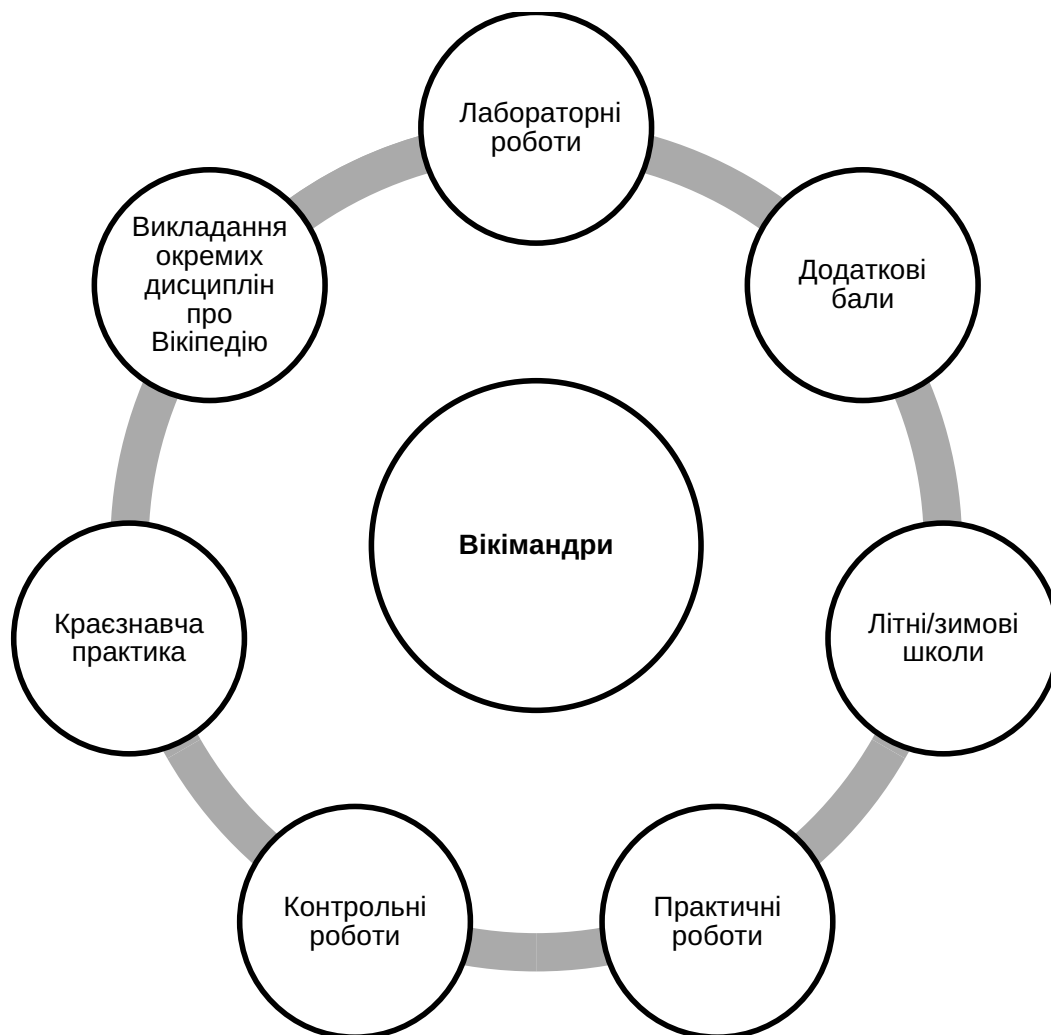

Рис. 3. Формати використання Вікімандрів у навчанні студентів

Джерело: розроблено авторкою

гування Вікіпедії та вікіпроектів, то можна запропонувати викладання окремої навчальної дисципліни про Вікіпедію. Це може бути дисципліна вибіркового характеру для різних спеціальностей.

Разом із поглибленням здобутих знань з навчальних дисциплін, студенти отримують також і інші переваги від роботи з Вікіпедією та Вікімандрами, зокрема завдяки новому досвіду, новим знанням та навичкам зі створення і редагування статей, можливості спілкуватися з представниками української вікіспільноти та отримувати сертифікати, відзнаки (наприклад, вікізгущівка) і сувеніри від ГО «Вікімедія Україна», тощо (рис. 4). Студенти мають змогу долучатись до різноманітних вікіконкурсів (наприклад, міжнародного конкурсу «Європейська весна») і навіть перемагати у них [7]. Це урізноманітнює навчання та робить його цікавішим.

З метою кращого розуміння мотивації участі в освітній програмі Вікіпедії було розроблено та поширено опитування серед студентів кафедри туризму Львівської політехніки, які зробили внесок у Вікіпедію та вікіпроекти, зокрема Вікімандри під час навчання. Більшість опитаних студентів редагували саме Вікімандри та позитивно оцінювали рівень проведення вікітренінгу. За результатами цього опитування зроблено певні висновки.

Зокрема про те, що найбільше студентів мотивує новий досвід, а також можливість отримати бали з навчальної дисципліни. З нових знань і навичок студенти найчастіше відзначають структурування статей, розуміння принципів авторського права і вміння працювати з надійними джерелами інформації. Більшість студентів найбільше цікавить саме туристична тематика у Вікіпедії. З проблемних аспектів можна виокремити той факт, що більшість опитаних студентів не редагують Вікіпедію та вікіпроекти після завершення навчання, мотивуючи це браком часу та відсутністю мотивації.

Висновки. Отже, загалом використання Вікіпедії та її сестринського проекту Вікімандри для навчання студентів туристичних спеціальностей має чимало переваг як для самих студентів, так і для викладачів. Формати такого використання можуть бути різноманітними. Попри це існує також ряд викликів, з якими стикаються викладачі, впроваджуючи освітню програму Вікіпедії на своїх кафедрах, зокрема, це недостатня мотивація у студентів редагувати Вікіпедію та вікіпроекти після завершення самої програми. Тому одне з ключових завдань для викладачів, які використовують Вікіпедію для навчання, віднайти інструменти зацікавлення студентів ставати вікіпедистами у довготерміновій перспективі.

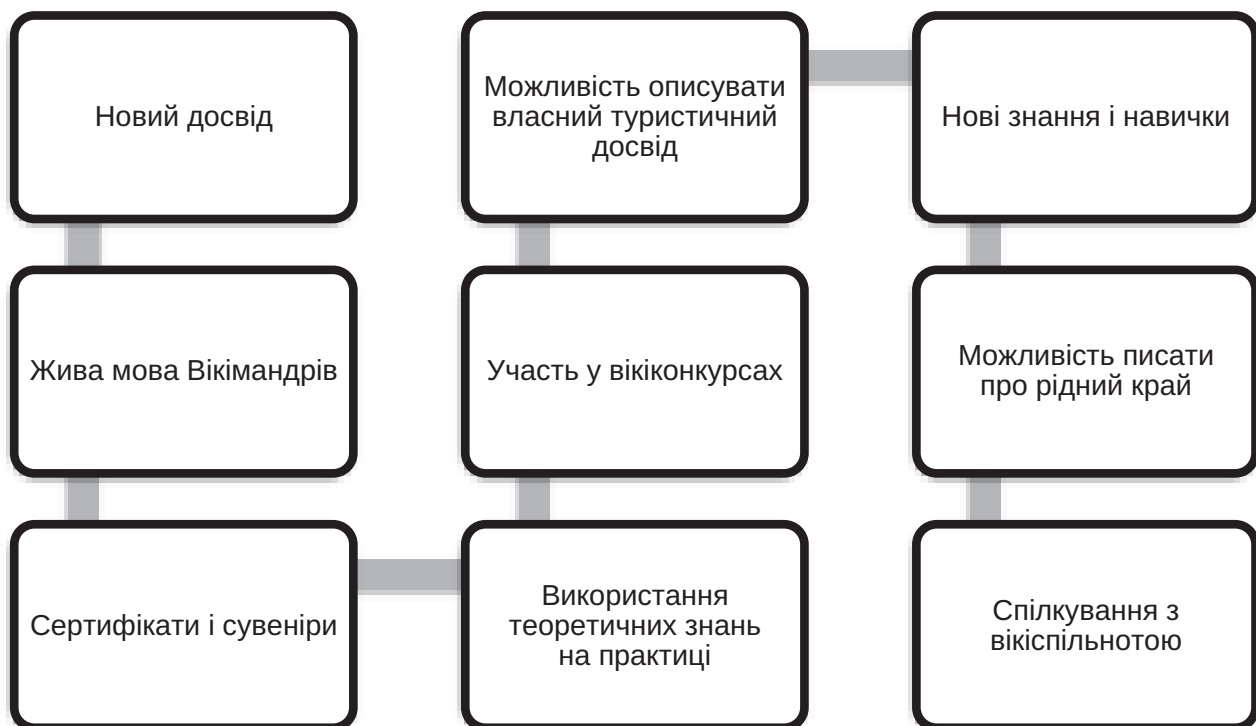

Рис. 4. Переваги роботи з Вікімандрами для студентів туристичних спеціальностей

Джерело: розроблено авторкою

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Види туризму / Вікіпедія. URL: <https://w.wiki/874p>
2. Вікіпедія: Освітня програма. URL: <https://w.wiki/5iRy>
3. Вікітренінг для студентів 26 квітня 2023. Programs & Events Dashboard. URL: [https://outreachdashboard.wmflabs.org/courses/Львівська_політехніка/Вікітренінг_для_студентів_26_квітня_2023_\(26_квітня_2023\)/home](https://outreachdashboard.wmflabs.org/courses/Львівська_політехніка/Вікітренінг_для_студентів_26_квітня_2023_(26_квітня_2023)/home)
4. Кушч О. М. Світовий досвід упровадження Освітньої програми Вікіпедії. Постметодика. 2018. № 1. С. 24–28.
5. Літня вікішкола для старшокласників. Вікімедія Україна. URL: <https://w.wiki/7PdG>
6. Осадчук Г. Освітня програма у НУ «Львівська політехніка»: як студенти поліпшували Вікімандри та Вікіпедію. Блог Вікімедія Україна. URL: <https://blog.wikimedia.org.ua/2022/07/02/educational-program-at-lviv-polytechnic/>
7. Category:Participants of the Wikipedia Educational Program at the Department of Tourism of the Lviv Polytechnic National University. Wikimedia Commons. URL: <https://w.wiki/8QzB>
8. Destinations. Wikivoyage. URL: <https://en.wikivoyage.org/wiki/Destinations>

REFERENCES:

1. Vudy turyzmu [Types of tourism]. Wikipediia. URL: <https://w.wiki/874p>
2. Wikipediia: Osvitnia prohrama [Wikipedia: Educational program]. URL: <https://w.wiki/5iRy>
3. Vikitreninh dlia studentiv 26 kvitnia 2023 [Wikitraining for students April 26, 2023]. Programs & Events Dashboard. URL: [https://outreachdashboard.wmflabs.org/courses/Lvivska_politekhnika/Vikitreninh_dlia_studentiv_26_kvitnia_2023_\(26_kvitnia_2023\)/home](https://outreachdashboard.wmflabs.org/courses/Lvivska_politekhnika/Vikitreninh_dlia_studentiv_26_kvitnia_2023_(26_kvitnia_2023)/home)
4. Kushch O. M. (2018) Svitovyi dosvid uprovadzhennia Osvitnoi prohramy Wikipedii [World experience of implementing the Wikipedia Educational Program]. *Postmetodyka*. № 1. P. 24–28.
5. Litnia vikishkola dlia starshoklasnykiv [Summer wikischool for high school students]. Wikimedia Ukraine. URL: <https://w.wiki/7PdG>
6. Osadchuk H. Osvitnia prohrama u NU «Lvivska politekhnika»: yak studenty polipshuvaly Vikimandry ta Wikipediiu [Educational program at Lviv Polytechnic University: how students improved Wikivoyage and Wikipedia]. Bloh Wikimedia Ukraine. URL: <https://blog.wikimedia.org.ua/2022/07/02/educational-program-at-lviv-polytechnic/>
7. Category:Participants of the Wikipedia Educational Program at the Department of Tourism of the Lviv Polytechnic National University. Wikimedia Commons. URL: <https://w.wiki/8QzB>
8. Destinations. Wikivoyage. URL: <https://en.wikivoyage.org/wiki/Destinations>